

Vergaderjaar 2017–2018

34775 VI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) voor het jaar 2018

Nr. 106

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juni 2018

In het Regeerakkoord (bijlage bij Kamerstuk 34 700, nr. 34) staat als ambitie opgenomen dat vrijwilligers, die werken met mensen in een afhankelijkheidssituatie, gratis een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) kunnen aanvragen. Hiervoor is vanaf 2018 structureel 7 miljoen euro beschikbaar gesteld. Mede namens de Minister voor Rechtsbescherming informeer ik u over deze ambitie uit het Regeerakkoord.

Doel

Ongeveer de helft van alle Nederlanders van 15 jaar en ouder is als vrijwilliger actief binnen bijvoorbeeld sportverenigingen, verzorgings- tehuizen, scholen, kerken en culturele instellingen. Vrijwilligers zijn een onmisbare schakel binnen deze- en vele andere sectoren en zijn dus van onschatbare waarde voor de samenleving. Ik vind het belangrijk dat het vrijwilligerswerk plaatsvindt in een veilige omgeving en dat risico's op grensoverschrijdend gedrag door vrijwilligers zoveel mogelijk worden beperkt. De VOG kan bijdragen aan een veilige inzet van vrijwilligers, als onderdeel van een breder veiligheid- en integriteitsbeleid. Met de nieuwe regeling komen meer vrijwilligers in aanmerking voor een gratis VOG.

Beoogde uitwerking

Sinds 1 januari 2015 bestaat er reeds een regeling Gratis VOG. Deze regeling wordt uitgevoerd door Justis, in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. In deze regeling kunnen enkel organisaties zonder winstoogmerk, die staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en die voor 70% of meer uit vrijwilligers bestaan, in aanmerking komen voor een gratis VOG. De bestaande regeling richt zich expliciet op vrijwilligers die werken met minderjarigen of mensen met een verstandelijke beper-

king en heeft als doel het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag in het vrijwilligerswerk.

Het criterium dat organisaties voor 70% of meer uit vrijwilligers moet bestaan, laat ik met de nieuwe regeling los. Daarnaast komt een groter deel van de vrijwilligers in aanmerking voor de regeling en wordt het doel van de regeling verbreed. Het gaat in het vervolg om het stimuleren van veiligheid in het vrijwilligerswerk in den brede. De nieuwe regeling Gratis VOG zal daarom gaan gelden voor *alle* vrijwilligers die werken met mensen in een afhankelijkheidssituatie. Bij inwerkingtreding van de nieuwe regeling zal de bestaande regeling komen te vervallen.

Op dit moment vindt er overleg plaats tussen VWS, Justis en JenV over de exacte invulling en uitvoering van de nieuwe regeling en het moment waarop deze opengesteld kan worden. Hierbij betrek ik ook de koepelorganisaties die vertegenwoordigd zijn in de Stuurgroep Gratis VOG.¹ Zij hebben een belangrijke rol in de uitvoering van de bestaande regeling Gratis VOG. Het is mijn verwachting dat de nieuwe regeling vanaf 1 november 2018 in werking zal treden. De nieuwe regeling zal er vooralsnog op hoofdlijnen als volgt uit gaan zien:

- Om in aanmerking te komen voor de regeling dienen (vrijwilligers)organisaties te beargumenteren waarom volgens hen sprake is van vrijwilligerswerk met mensen in een afhankelijkheidssituatie. Ik zal een kader opstellen om organisaties hierbij te ondersteunen.²
- Zoals ook het geval is bij de huidige regeling Gratis VOG, dienen organisaties aan te tonen dat zij een breder integriteitsbeleid voeren. Dit kunnen zij bijvoorbeeld doen door een vastgesteld beleidsplan met de aanvraag mee te sturen of te verwijzen naar een website waarop het beleid staat uitgelegd. Uit onderzoek is immers gebleken dat de VOG meerwaarde krijgt als deze wordt gebruikt in samenhang met andere integriteitsinstrumenten, zoals gedragsregels, meldcodes en een vertrouwenspersoon.³ Ik zal een handreiking laten opstellen met kennis, informatie en goede voorbeelden over integriteitsbeleid in het vrijwilligerswerk. Tevens zal er een regionale en/of landelijke pool experts beschikbaar komen, die kunnen helpen bij het opstellen en implementeren van het beleid.
- Vanaf 1 juli zal er op de website www.gratisvog.nl meer informatie
- verstrekt worden over de uitwerking en de definitieve ingangsdatum van de regeling Gratis VOG. Ik heb daarnaast bovengenoemde koepelorganisaties gevraagd om hun achterban te informeren over de nieuwe regeling.

Tot slot

De regeling Gratis VOG draagt bij aan de veiligheid in het vrijwilligerswerk. De VOG is een instrument dat ingezet kan worden om risico's op grensoverschrijdend gedrag door vrijwilligers te beperken. Namens de Minister voor Medische Zorg en Sport merk ik graag op dat het aan sportorganisaties zelf is om te bepalen voor welke vrijwilligers een VOG wordt aangevraagd indachtig de toezegging tijdens het debat over seksuele intimidatie en misbruik in de sport van 16 mei 2018 (Handelingen II 2017/18, nr. 81, item 8). Nu de VOG gerelateerd is aan beschikbaarheid

¹ Dit zijn NOC*NSF, NOV en CIO.

² Er dient in elk geval sprake te zijn van een risicovolle situatie (een-op-een contact, direct/fysiek contact) en een bepaalde mate van afhankelijkheid (o.a. vanwege de doelgroep).

³ M. van der Klein, V. Los & L.M. Verwijs, «In veilige handen met gratis VOG. Evaluatieonderzoek integriteitsinstrumenten ter voorkoming van seksueel overschrijdend gedrag in het vrijwilligerswerk», (Utrecht 2013, Verwey-Jonker Instituut). Met medewerking van N.H. Hermens en K. Lünemann.

van gegevens in het Justitieel Documentatie Systeem (JDS), leidt dit wellicht niet tot een sluitende aanpak. Het vormt, echter, een belangrijke drempel in het geval geconstateerd is dat een potentiële vrijwilliger een strafrechtelijk feit heeft gepleegd dat relevant is voor het vrijwilligerswerk.

We verwachten dat de nieuwe regeling veelal positief wordt ontvangen door (vrijwilligers)organisaties. Mogelijk neemt het een financiële drempel weg om een VOG aan te vragen voor vrijwilligers. Mijn streven is dat invoering van deze nieuwe regeling het vrijwilligerswerk bovendien versterkt, verbeterd en veiliger zal maken.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge